

N:o 21.

Ank. till Riksd. kansli den 28 februari 1908, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af 6 § i lagen angående jordfästning den 25 maj 1894.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 2, har herr *A. von Möller* anfört följande:

»Vid 1902 års riksdag väckte jag motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förslag till upphäfvande af lagen om jordfästning den 25 maj 1894, i hvad denna föreskrifver jordfästning i stillhet af den, som förgjort sig själf.

Lagutskottet tillstyrkte och Riksdagen biföll motionen. Kungl. Maj:ts med anledning däraf framlagda proposition vid följande års riksdag, att § 6 i omnämnda lag skulle erhålla följande lydelse, i stillhet skall jordfästas den, som blifvit afrättad eller ljutit döden under groft brott, tillstyrktes af lagutskottet och bifölls af Riksdagen, men afslogs af kyrkomötet, hvarför frågan förfallit. Vid riksdagen 1907 ansåg jag mig af detta skäl böra väcka ny motion om skrifvelseförslag till Kungl. Maj:t. Lagutskottet afstyrkte motionen af det skäl, att Riksdagen, som upprepade gånger angifvit sin ståndpunkt i detta afseende, icke har anledning att nu göra något ytterligare uttalande i frågan, på hvilken Kungl. Maj:t fortfarande torde hafva sin uppmärksamhet riktad. Om,

såsom antagas må, ny proposition i ämnet blifver framlagd för nästkommande års Riksdag, kan dess beslut blifva underställt det samma år sammanträdande kyrkomötets godkännande'. Första Kammaren biföll utskottets hemställan, men Andra Kammaren afslog densamma och biföll motionen.

På framställd fråga, om någon proposition till Riksdagen i ämnet vore att förvänta från Kungl. Maj:t, har emellertid statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet lämnat mig det svar, att på grund af brist på tillräckliga arbetskrafter inom departementet hade han icke haft tillfälle att underkasta frågan vederbörlig pröfning, hvarför en kungl. proposition i år icke kunde föreläggas Riksdagen.

På grund häraf tvingas jag att ånyo väcka motion i denna fråga, som Andra Kammaren redan 1889 med anledning af herr G. Bergs motion behjärtat, och som Riksdagen 1902 och 1903 bifallit, och anser jag mig af flera skäl böra formulera mitt yrkande i enlighet med 1903 års kungl. proposition, som pröfvats af högsta domstolen samt vunnit Riksdagens bifall.

Att föreslå en utsträckning af bestämmelsen 'i stillhet skall jordfästas' utöfver den kungl. propositionen eller att helt borttaga § 6 i denna lag skulle säkerligen blott leda till ytterligare förvecklingar och tidsutdräkt. Genom att förorda den af kyrkomötet föreslagna ändringen af § 7 i jordfästningslagen skulle *intet* i själfva *hufvudsaken* vinnas. Riksdagen har ansett, att *hvarje skillnad borde försvinna* i begrafningsformen för själfspillingar. Kyrkomötet ville genom sitt kompromissförslag med tillstodjande af klockringning *bibehålla skillnaden*. Det förefaller onekligen *ganska* egendomligt, om kyrkomötet ej uppfattat denna principiella olikhet, när det i sin skrifvelse yttrar, att det 'ej vill förneka, att den nu gällande ordningen för jordfästning i stillhet kan gifva anledning till befogade anmärkningar. Kyrkomötet föreställer sig, att i denna omständighet legat en grund till det af Riksdagen fattade beslutet, och håller före, att med en förändring, hvarigenom gäfves åt jordfästningen en mindre knapphändig men mera mild form, *skulle i hufvudsak* vinnas detsamma, som Riksdagen med sitt beslut åsyftat. Särskildt anser kyrkomötet så skola blifva förhållandet, om *klockringning* finge förekomma äfven vid jordfästning i stillhet'.

Onekligen ser det ut, som om det helt och hållet undgått kyrkomötets uppmärksamhet, hvad i motionerna, riksdagsdebatterna och i skrifvelsen till Kungl. Maj:t anförts samt hvad af regeringsledamöterna vid kyrko-

mötets öfverläggning kraftigt betonades äfven beträffande den af kyrkomötet föreslagna ändringen i kyrkohandbokens 10:de kap., hvilken af statsrådet von Friesen betecknades som en 'straffritual', — — — 'just därför att den är ställd vid sidan af den andra såsom den bättre och normalare ritualen, och den är stämplad med själfmordets stämpel'.

Den nuvarande chefen för ecklesiastikdepartementet uttalade vid debatten i Första Kammaren 1907, att han lika litet som hans företrädare i ämbetet efter 1903 års kyrkomöte ville föreslå Kungl. Maj:t att fastställa den af kyrkomötet föreslagna ändringen, då 'efter de klara och tydliga uttalanden, som Riksdagen vid olika tillfällen gjort, att *Riksdagen vill hafva bort all skillnad* i begrafningsritualen för dem, som förgjort sig själfva och för andra, det *icke* skulle vara *öfverensstämmande med den allmänna önskan inom landet*, om Kungl. Maj:t företoge en sådan ändring i handboken, som af kyrkomötet är föreslagen'. Det blefve en 'straffritual', hvilket man vill undvika.

Hänvisande till de föregående motionerna och debatterna i ämnet må ytterligare påpekas, att ett bifall till motionen ej gör någon ändring nödig af § 1 i jordfästningslagen rörande dödsfalls tillkännagifvande 'med tacksägelse i den ordning kyrkohandboken föreskrifver'. Ordet 'tacksägelse' är här fullkomligt vilseledande, ty handbokens ord lyda: En ny påminnelse om vår dödlighet lämnas oss i dag, då härmed *tillkännagifves*, att Herren Gud efter sitt allvisa råd behagat hädankalla N. N. i en ålder af — (Härvid bör nödig varsamhet vid särskilda fall iakttagas). Uppmaningen till varsamhet anger ju, att formuläret ej oförändradt bör användas äfven i fråga om andras än själfspillingars död. Man kan väl ej heller rätt gärna anse orden 'Herren behagat hädankalla' lämpliga vid tillkännagifvande af dödsfall till följd af drycken-skap, olyckshändelse, mord o. s. v.

Beträffande ändring af kyrkohandbokens formulär tillkommer det Kungl. Maj:t och kyrkomötet att besluta.

På grund af hvad jag anfört, får jag vördsamt anhålla, att Riksdagen behagade besluta, att 6 § i lagen angående jordfästning den 25 maj 1894 skall erhålla följande ändrade lydelse:

I stillhet skall jordfästas den, som blifvit afrättad eller ljutit döden under föröfvande af groft brott.»

Såsom motionären erinrat, har den nu förevarande frågan vid olika tillfällen varit föremål för behandling inom Riksdagen; och har Riks-

Utskottets
yttrande.

dagen såväl 1902 som 1903 på tillstyrkan af lagutskottet uttalat sig för en sådan lagändring, som den nu ifrågaställda. Vid 1907 års riksdag afstyrkte lagutskottet på formella grunder motionärens då gjorda framställning i det förevarande ämnet. Första Kammaren biföll utskottets hemställan, men Andra Kammaren biföll motionen.

Utskottet för sin del kan icke finna annat än att starka, förut såväl af Riksdagen som af utskottet framhållna skäl tala för motionärens förslag, om hvars lämplighet såväl Kungl. Maj:t som Riksdagen enats.

Det skulle kunna ifrågasättas, huruvida ej full likformighet i fråga om jordfästning borde genomföras, så att densamma försigginge i enlighet med för alla fall lika bestämmelser. För ett sådant afskaffande af hvarje olikhet i bestämmelserna angående jordfästning tala helt visst flera skäl, om också själfspillingarnas olika behandling i det förevarande afseendet framstått såsom mera otillfredsställande, än där eljest jordfästning i stillhet föreskrifvits. Genomförandet af en sådan mera vidtgående ändring i ifrågavarande hänseende skulle kanske möta mindre motstånd från deras sida, som hyst betänkligheter mot det nu föreliggande förslaget.

Då emellertid utskottet anser det vara af vikt, att den nu ånyo väckta frågan icke undanskjutes under ännu en femårsperiod, eller till det kyrkomöte, som först år 1913 sammanträder, anser sig utskottet böra hemställa,

att Riksdagen, med bifall till förevarande motion, måtte för sin del besluta, att 6 § i lagen angående jordfästning den 25 maj 1894 skall erhålla följande ändrade lydelse:

I stillhet skall jordfästas den, som blifvit afrättad eller ljutit döden under föröfvande af groft brott.

Stockholm den 28 februari 1908.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Herrar *Andersson* i Kolstad, *Widén*, *Lindhagen* och *Pettersson* från Södertälje hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.